

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงมีวิถีชีวิตแบบชาวไทยมุสลิม คือ อาศัยบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จากสภาพดังกล่าวจะพบว่า ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนศาสนาอิสลามตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมศาสนาฮามัด (ขอความสันติสุขจงมีแก่ท่าน) ที่ว่า “จงศึกษาตั้งแต่อยู่ (เปล) จนถึงหลุมฝังศพ” (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535 : 125) โดยมี “ปอเนาะ” เป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับความนิยมมาตลอด แม้จะมีโรงเรียนของรัฐทุกระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ แต่ประชาชนที่เป็นชาวไทยมุสลิมยังนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในปอเนาะมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล เพราะสถาบันการศึกษาดังกล่าวได้ยกระดับขึ้นมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความก้าวหน้ามาก เปิดสอนหลักสูตรควบคู่กันทั้งภาคศาสนาและภาคสามัญ เมื่อเรียนจบแล้วจะสามารถศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักเรียนจึงได้รับประโยชน์ทั้ง 2 ทาง คือ ทางโลกและทางธรรม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากมายทั้งในระดับท้องถิ่นและประเทศชาติ (ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์, 2547 : 12)

ปอเนาะซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาตามจารีตประเพณีที่ใช้สร้างบูรณาการให้กับศาสนาและสังคมของมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยปัจจุบัน และได้กลายเป็นศูนย์กลางความสนใจ แม้กระทั่งความขัดแย้ง รวมทั้งความพยายามจากภายนอกและภายใน ที่จะสร้างความทันสมัยให้กับสถาบันการศึกษาศาสนาและสังคมอิสลาม (สุเทพ สุนทรเกสัช, 2547 : 96)

ในปี พ.ศ. 2503 ทางราชการได้จัดให้มีการประชุมโต๊ะครูเจ้าของปอเนาะ ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลาม ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ผู้แทนกระทรวง กรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2 จังหวัดยะลา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของปอเนาะให้ดียิ่งขึ้น (วิหาพร ชินประพัทธ์, มปป. : 2) นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงปอเนาะ ซึ่งมีการจัดการศึกษาตามความสามารถและความพอใจของเอกชน โดยที่ทางรัฐบาลไม่ได้ให้ความสนใจแก่ปอเนาะเท่าที่ควร และจากการประชุมดังกล่าว

กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะ ในภาคศึกษา 2 พ.ศ. 2504 โดยมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดให้จดทะเบียนปอเนาะเป็นสถานศึกษา มีการกำหนดหลักสูตรวิชาศาสนาและภาษาไทย ให้มีการวัดผล และมีการพิจารณาให้การอุดหนุนด้านการเงินและบุคลากร เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2508 รัฐบาลมีมติคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการโครงการปรับปรุงปอเนาะ มาเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม โดยมีเป้าหมาย คือ ให้ปอเนาะแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์ที่สามารถพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในปอเนาะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ก่อนมีมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการได้ขอเชิญโต๊ะครูจากปอเนาะต่าง ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เข้าร่วมประชุมพิจารณาการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะตามโครงการ โดยมีระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี ซึ่งเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2508 และสิ้นสุด พ.ศ. 2511

สำหรับปอเนาะที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการปรับปรุงเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามจะต้องที่มีลักษณะดังนี้ (วินิจ สังขรัตน์, 2544 : 162)

1. เป็นปอเนาะที่จดทะเบียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาคศึกษา 2 พ.ศ. 2504 แล้ว

2. เป็นปอเนาะที่คณะบุคคลจัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

3. เป็นปอเนาะที่มีนักเรียนประจำไม่ต่ำกว่า 50 คน

4. มีบริเวณกว้างขวางเหมาะสมที่จะใช้เป็นสถานศึกษาที่ดี

5. มีอาคารเหมาะสมมั่นคง เป็นเอกเทศไม่ขัดต่อสุขาภิบาล อนามัยและความปลอดภัย

6. เป็นปอเนาะที่มีระเบียบแบบแผนที่ดี

7. เป็นปอเนาะที่มีการวัดผลการศึกษาประจำปีและได้ผล

8. เป็นปอเนาะที่มีการสอนวิชาภาษาไทยและได้ผล

9. การจัดครูเข้าทำการสอนเป็นไปโดยเหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอกับนักเรียน

ดังนั้น ปอเนาะใดที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ภาคการศึกษา 2 จะให้ความช่วยเหลือปรับปรุงเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม โดยในครั้งนี้อย่างราชการได้ให้ความช่วยเหลือหลายประการแก่โรงเรียน เช่น ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน วิชาการ และจะได้รับการพิจารณาผ่อนผันในเรื่องการเป็นเจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ ครู และอื่นๆ ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

สำหรับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงปอเนาะได้เกิดขึ้นอีกครั้ง ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ที่บังคับใช้จนถึงปัจจุบัน โดยเปลี่ยนปอเนาะมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงทำให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ระดับมัธยมศึกษา ที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ พ.ศ. 2536 โดยระบุถึงหลักสูตรที่ให้เปิดสอนในโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ดังนี้ (พรนิภา ลิ้มพยอม , มปป. : 192)

1. หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2535 หรือ
2. หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2535 และหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2535 หรือ
3. หลักสูตรอิสลามศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ควบคู่กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หรือ
4. หลักสูตรอิสลามศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ควบคู่กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

จากการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามข้างต้น นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่ง อัสหมัดสมบูรณ บัวหลวง (2544 : 5) ได้ให้ทรรศนะว่า

“การเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาจากปอเนาะมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยเน้นให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการควบคู่การสอนวิชาศาสนา เป็นจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญประการหนึ่งของสังคมมุสลิมและนับเป็นพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง “สังคมการศึกษา” ของภูมิภาคที่สำคัญยิ่ง”

ปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2548) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รวมทั้งสิ้น 220 โรงเรียน โดยแยกเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) จำนวน 122 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.45 เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(2) จำนวน 98 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.55 และมีจำนวนนักเรียน รวมทั้งสิ้น 86,509 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, มปป. : 1) และสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) ดังกล่าวจะได้รับการอุดหนุน ส่งเสริม และการช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้เป็นที่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งการส่งเสริมให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระ และคล่องตัวใน

การดำเนินงาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนำร่องเพื่อพัฒนาการบริหารและจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543 เพื่อพัฒนากิจการโรงเรียนไปสู่การบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนที่มีสถานภาพเป็นนิติบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น (พรนิภา ลิมปพยอม, มปป. : 415) และในเรื่องเดียวกันนี้ กรรมการกฤษฎีกา (สัมภาษณ์), 3 พฤษภาคม 2548 ระบุว่า ได้มียกร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ..... ขณะนี้อยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และจะเข้าสู่สภาเพื่อพิจารณาเร็วๆ นี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนที่บังคับใช้ปัจจุบันนี้มีหลายมาตราขัดกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เป็นกฎหมายแม่บทของการปฏิรูปการศึกษาไทยปัจจุบัน

จากการศึกษาที่เกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ กล่าวคือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีพัฒนาการจาก “ปอเนาะ” แต่ด้วยนโยบายของรัฐที่มีการปรับปรุงส่งเสริมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่กำหนดนั้น เช่น กำหนดให้มีการจัดการศึกษาในวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ สำหรับปอเนาะที่มีความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นต้น ดังนั้น สิ่งสำคัญอย่างยิ่ง คือ การปรับตัวของโรงเรียน ซึ่งจากเดิมมีการจัดการศึกษาในวิชาศาสนาอย่างเดียว มาจัดการศึกษาที่มีวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ แล้วทางราชการจะให้การอุดหนุนตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังประสบอยู่หากพิจารณาเชิงระบบแล้วพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ยังมีปัญหาอีกหลายด้าน ซึ่งผู้วิจัยจะได้ยกตัวอย่างเป็นบางส่วน เช่น ปัญหาด้านภาพรวมของระบบ หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นภาพรวมของระบบของการบริหารโรงเรียน เช่น พบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่สอนวิชาสามัญตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในเขตการศึกษา 2 มีสภาพการที่เป็นอยู่ของปัจจัยเบื้องต้นในการเรียน วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ ไม่สอดคล้องกับสภาพที่ควรจะเป็น และสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของกระบวนการด้านบริหารการจัดการกับการนิเทศไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่ควรจะเป็น (สนั่น สิทธิวัง , 2530 : บทคัดย่อ) หรือรายงานวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้ระบุไว้ว่า เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่ในระดับต่ำ ควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เช่น อาจใช้วิธีมอบหมายให้สำนักงานศึกษาธิการเขต ทำการนิเทศทั้งด้านการบริหารโรงเรียนและการนิเทศรายวิชาต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ (ชิดชนก เชิงเขาว์ และคณะ, 2541 : 32) เป็นต้น

นอกจากนั้นยังพบอีกว่า การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เป็นผลให้โรงเรียนบางแห่งปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายแห่งมีคุณภาพไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็น หรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนด ดังนั้น สภาพการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง หมายถึง สภาพการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนควรสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ในขณะที่เดียวกันรัฐควรกำหนดนโยบายที่เอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ที่สามารถจัดการศึกษาสนองตอบความต้องการของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ตามที่ รุ่ง แก้วแดง (บรรยาย), 7 กันยายน 2547 ให้ทัศนะว่า “การส่งเสริมการศึกษาศาสนาอิสลามทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งโรงเรียนมาตรา 15(1) และมาตรา 15(2) ก็จะกระทำโดยการส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้าสู่มาตรฐานทั้งด้านหลักสูตร ผู้บริหาร ครูผู้สอน การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล”

จากสภาพการดำเนินการและปัญหาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงเล็งเห็นว่า จำเป็นต้องมีการศึกษาถึงแนวโน้มของการบริหารของโรงเรียน เพื่อศึกษาภาพอนาคตและวิสัยทัศน์ของการบริหารของโรงเรียน ประกอบกับ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารคนหนึ่งของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแห่งหนึ่งจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวโน้มการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) ระดับมัธยมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อันจักเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดเป้าหมาย ตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารด้านวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15(1) ระดับมัธยมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558

ความสำคัญและประโยชน์

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและจะก่อประโยชน์ต่อไปนี้

1. ทราบถึงแนวโน้มของการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตาม มาตรา 15(1) ระดับมัธยมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558 ทั้งนี้ เพื่อ เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) สามารถนำไปใช้ ในการบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ได้ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการวางแผน การกำหนด เป้าหมาย ตลอดจนนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และการดำเนินการให้การศึกษาของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางและความรู้สำหรับบุคคลที่สนใจจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมดังนี้

1. **ขอบเขตของเนื้อหา** ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาพอนาคต ในช่วงเวลา 10 ปี ข้างหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558 ซึ่งมีขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาและใช้ในการสร้างแบบสอบถาม มี ดังนี้
 - 1.1 วิสัยทัศน์
 - 1.2 ภารกิจ
 - 1.2.1 การบริหารงานวิชาการ
 - 1.2.2 การบริหารงานบุคคล
 - 1.2.3 การบริหารงานการเงิน
 - 1.2.4 การบริหารงานทั่วไป
 - 1.3 เป้าหมาย
 - 1.4 โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2. ประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ซึ่งมีคุณสมบัติต่อไปนี้

- 2.1 กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชน
- 2.2 กลุ่มผู้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- 2.3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักการศึกษา หรือนักวิชาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวโน้ม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตตามการคาดการณ์และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใน 10 ปีข้างหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558
2. การบริหาร หมายถึง การดำเนินการที่เป็นกระบวนการ ร่วมกับคนอื่น มีการใช้ศาสตร์และศิลป์ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นอย่างเหมาะสม เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่คำนึงถึงความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
4. วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง ภาพของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต
5. ภารกิจ (Mission) หมายถึง หน้าที่สำคัญของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการพัฒนาคุณภาพไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนด ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ
 - 5.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
 - 5.2 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสรรหา การบรรจุ การรักษาการพัฒนา และการให้ออกของบุคลากรโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
 - 5.3 การบริหารงานการเงิน หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับรายรับรายจ่าย และการบริหารงบประมาณในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

5.4 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับงานทั่วไป เช่น งาน พัสดุครุภัณฑ์งานสัมพันธ์ชุมชน และงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม

6. เป้าหมาย หมายถึง ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จของการดำเนินงานในห้วงเวลาที่กำหนด

7. โครงสร้างการบริหาร หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดการองค์การและการพรรณนางาน และระบบการติดต่อสื่อสารและอำนาจการบังคับบัญชา

8. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และมีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ คือ หลักสูตรวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ

9. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) หมายถึง โรงเรียนเอกชนตาม มาตรา 15(1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ตาม หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และประเภทสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ

10. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(2) หมายถึง โรงเรียนเอกชนตาม มาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตาม หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และประเภทสอนวิชาศาสนาอิสลามอย่างเดียว

11. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่

12. ระดับมัธยมศึกษา หมายถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย

13. สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัด นราธิวาส